

en Trediedel er Kurvekort, en Fjerdedel Profiler og geometriske Figurer og Resten Landskabsbilleder. Af disse Fotografier er de allerfleste fra Norge og Svalbard i Overensstemmelse med Bogens Plan, ifølge hvilken særlig Vægt lægges paa Skildringen af Hjemlandets Forhold.

Dette Billedvalg er en Fordel yderligere ved Bogen. Alt for ofte har man i de gængse Haandbøger af denne Art set de samme Eksempler blive anvendt ledsaget af de samme Billeder, et Forhold, der ikke just egner sig til at fremkalde Indtryk af de omtalte Landskabelementers Almindelighed. Det vilde saaledes ikke være uforklarligt om den Opfattelse var blevet almindelig, at Jordpyramider kun forekom ved Bozen! I W.'s Bog faar man Daltyper, Deltaer, Jordskred, Foldning o.s.v. — ogsaa Jordpyramider — illustreret ved norske Eksempler. Ikke mindst en Række Svalbard Landskaber er reproduceret efter fortræffelige Fotografier, der selv i den mindre fuldkomne Trykning paa daarligt Papir giver helt tilfredsstillende Resultater.

W.'s Bog er en nyttig Bog med interessant Særpræg, ikke altomfattende, men grundig med Hensyn til skandinaviske, geomorfologiske Problemer, særpræget ved den matematiske Behandling af Bevægelsesproblemerne og ved Billedudvalget.

Oplevelsen af Landskabet er en Proces af meget sammensat Natur. Kendskab til Landskabets Udvikling og de Kræfter, der derved er virkende, vil for den, der er modtagelig for Naturindtryk og ikke mindst for den opmærksomme Iagttager betyde en yderligere Intensivering af Naturoplevelsen, fordi en Række spredte Indtryk og Foreteelser derved bringes i logisk Sammenhæng. Som Hjælp i denne Henseende er W.'s Bog anbefalelsesværdig Læsning.

Axel Schou.

Albert Kolb: Die Philippinen. 503 Sider. 72 Fotografier og 37 andre Afbildninger i Teksten. 13 Kort, hvoraf 4 Bilag. Geographische Handbücher. Leipzig 1942.

Bogen er Resultatet af en Jordomrejse, som Forfatteren foretog i Midten af 1930'erne til U. S. A., Hawaii, Kina, Japan og Philippinerne. Under 1 Aars Ophold paa sidstnævnte Øgruppe har Forfatteren samlet et Utal af Oplysninger om Øernes Geografi, idet dog Hovedvægten er lagt paa den kulturgeografiske Side. Den fysiske Geografi er kun behandlet, for saa vidt den har Betydning for de erhvervsgeografiske Forhold. Erhvervsforholdene er Genstand for en meget grundig Bearbejdning, og den fysiske Afdeling betragtes

kun som en nødvendig Forudsætning for Forstaaelsen af Menneskene og deres Færden.

Philippinerne bestaar af 7083 Øer, hvoraf dog kun 2441 bærer Navn og kun 466 er over 6 km². 67 % af Arealet falder paa de to Hovedøer, Luzon og Mindanao. Trods Øernes stærkt indskaarne Omrids og den deraf følgende uhyre Kystlængde (78,000 km), har Havet ikke den samme Betydning for Sejladsen som i andre Øriger, da Kysten de fleste Steder er Fladkyst. Men til Gengæld er den 10—15 km brede Kystslette den bedst dyrkede Del af Øgruppen og økonomisk meget vigtig. Af stor Værdi er ogsaa Dalmundingerne samt de indre Lavlande. Derimod knytter der sig økonomisk ret ringe Interesse til de skovklædte Bjerge, saavel som de græsklædte Bakker ved Foden af disse og de mange isolerede Vulkaner.

Befolkningen bestaar af 4 Hovedelementer: Det mest primitive og antagelig oprindeligste Element er den dværgagtige Befolkning, hvis Højde ofte er under 140 cm. Men allerede den er en Blandingsrace. Den udgør kun 10 % af Befolkningen. Derefter kommer de middelhøje Weddaer, ogsaa et meget gammelt Element, der atter er sammensat af to Typer, en lysere, slankere og mere aristokratisk og en mørkere og plumpere. Det tredie Element dannes af de middelhøje Palæmongolider (Malaierne), der udgør 40 % af Befolkningen. Tilsidst kommer de sidst indvandrede Folk, Hinduer, Arabere, Kinesere, Europæere og Amerikanere, tilsammen 20 %.

Den tidligere næsten eneraadende Risavl er efter Amerikanernes Erobring af Øerne blevet afløst af Dyrkning af mange forskellige Handelsplanter, hvilket har givet Philippinerne en Plads blandt Verdens Handelsnationer. Der er det ejendommelige ved Philippinerne Landbrug, at Monokulturer er fremherskende. Man taler om Rislandskabet, Majs-, Kokos-, Hampelandskabet o.s.v. Ris er dog stadig den vigtigste Afgrøde og indtager Halvdelen af Arealet under Kultur, og Øerne er saa godt som selvforsynende med Ris. Mindre vigtig er Majs („den lille Mands Ris“), som dog dyrkes overalt. Kokospalmen trives godt langs Kysterne med Undtagelse af det nordlige Luzon. Mens Hovedeksporten tidligere var Kopra, er der ved amerikansk Kapital vokset en betydelig Olieindustri frem, og der eksporteres nu lige saa meget Kokosolie (150—175000 t) som Kopra. Manilahampen, hvis vigtigste Omraade er Sydøstenden af Luzon, og som indtil 1922 var den vigtigste Eksportartikel, har mistet i Betydning, men udgør dog stadig 10 % af den samlede Eksportværdi. Philippinerne er en af Verdens vigtige Sukkerleverandører, og Sukker er Øgruppens vigtigste Eksportartikel (8—900,000 t). Sukkerrør dyrkes overalt, men mest paa Negros og mel-

lemste Luzon. Tobaksavlen, der indførtes af Spanierne, er ikke helt af saa stor Betydning mere, men der eksporteres stadig saavel Raatobak som ogsaa Cigarer.

Skønt Øernes store Skovressourcer kun stedvis er Genstand for rationel Udnyttelse, er Savværksindustrien ikke desto mindre en af de vigtigste Industrigræne og beskæftiger mellem 40,000 og 50,000 Arbejdere. De 90 % af Træeksporten er Mahogni.

Philippinerne udnytter i de senere Aar mere og mere de mineralske Forekomster. En særlig Rolle spiller Jagten efter Guldet. Saa sent som i 1930'erne har Øerne oplevet Guldfebren. Den aarlige Produktion ligger omkring 25—30,000 kg, og deraf kommer over Halvdelen fra Nord-Luzon. Store Jernforekomster er paavist forskellige Steder paa Øerne. Særlig paa Luzon findes godt beliggende Lejer af Hæmatit og Magnetjernsten. 1938 eksporteredes 67,000 t til U. S. A. Dette er et af de faa Omraader, hvor japansk Kapital spiller nogen Rolle. Heller ikke Manganproduktionen er uden Betydning. Den samlede Eksport af Mineraler er nu oppe paa 25 % af hele Eksportværdien.

Den philippinske Industri behandler ganske overvejende Landets egne Produkter: Ris, Sukker, Kopra, Hamp, Træ m. m., og den har udpræget Karakter af Smaaindustri og er ofte uden mekaniske Hjælpemidler. Ikke desto mindre er det overvejende udenlandsk Kapital, som er investeret deri, særlig amerikansk, spansk, engelsk og kinesisk, men kun lidt japansk.

Ligesom Industrien kontrolleres ogsaa Handelen af Udlændige, den oversøiske af U. S. A. og den indenlandske af Kineserne. U. S. A. er ifølge sin Stilling Øernes vigtigste Handelsforbindelse (60—70 % af Importen og 70—80 % af Eksporten). Derefter følger Japan og England. Selve den oversøiske Trafik udføres derimod mest af engelske Skibe.

Efter Forfatterens Mening er der endnu store Udviklingsmuligheder paa Philippinerne. Kun 12,6 % af Arealet er under Kultur, og det er muligt at forøge det dyrkede Areal med 14,5 Mill. ha ud over de allerede dyrkede 4 Mill. ha. Den gennemsnitlige Befolkningstæthed er 54 pr. km², og der er Mulighed for at føde endnu et stort Antal Mennesker. Trods den store Fødselshyppighed er Befolkningstallet tidligere kun steget ret jævnt paa Grund af de daarlige hygiejniske Forhold. Men efter Amerikanernes Erobring er Sundhedstilstandene blevet betydeligt forbedrede, og blandt andet er det lykkedes at bekæmpe Choleraen og den tidligere saa store Børnedødelighed.

Fremmedelementet er nok talmæssigt ringe, men af overordent-

lig stor Betydning. Talrigst af de Fremmede er Kineserne, der trænger ind overalt undtagen i Landbruget. Deres Antal anslaaes til 75—80,000. Derimod spiller Japanerne kun paa faa Felter nogen Rolle. Af Hvide findes 5000 Spaniere og 7000 Amerikanere. De sidste er alene beskæftiget i det fri Erhvery, og i Administrationen sidder kun nogle faa Konsulenter, efter at Philippinerne har faaet Selvstyre.

Det er en stor og overordentlig grundigt udarbejdet Bog, der ydermere fremtræder med stor Overskuelighed, takket være sine righoldige Registre, Fortegnelser over Tekstfigurer, Kort og Bilag, og desuden rummer den en meget lang Litteraturliste paa 482 Numre, der oven i Købet betegnes som kun et Udvalg af den Litteratur, der beskæftiger sig med Philippinerne. *Viggo Hansen.*

Johan Albrecht von Mandelslo: Journal und Observation 1637—1640. Herausgegeben von Margrete Reefslund-Klemann. 233 S. (16×22 cm). Andr. Fred. Høst & Søn. København 1942.

Den tyske Rejsende *Adam Olearius* (1604—1671) kaldtes i 1632 til Hertug Frederik III af Gottorp. Hertugen var stærkt interesseret i at oparbejde en Handelsforbindelse mellem Gottorp og Persien for derfra over Astrahan via Rusland at importere Silke og Krydderier og paa den Maade optage Konkurrence med Nederlandene og England, der jo paa den Tid havde en stor Import af Varer fra Indien og Persien.

1633 sendtes et Gesandtskab afsted med Olearius som Sekretær for at knytte Handelsforbindelser i Orienten. Blandt Deltagerne i dette var den unge Hofjunker *Johan Albrecht von Mandelslo*, der var født 1616 i Schöneberg som Søn af Stifthauptmann Herman Mandelslo og 13 Aar gammel var kommet til Gottorp som Page hos Hertugen.

Efter en besværlig og langvarig Rejse kom Gesandtskabet til Moskva, men fik efter lange Forhandlinger kun Lov til at fortsætte Rejsen under Forudsætning af, at den Traktat, som afsluttedes med Russerne, ført blev undertegnet af Hertugen. De maatte derfor rejse tilbage til Gottorp og i 1635 paany drage til Rusland. Denne Gang lykkedes det at komme videre, og i 1637 naaede de over Astrahan til Isfahan. Her opholdt de sig i 5 Maaneder, hvorefter Rejsen atter gik tilbage til Gottorp. Hertugen fik intet større materielt Udbytte af Ekspeditionen, men takket være Olearius „*Neue orientalische Reysebeschreibung*“, der udkom i 1645, er der fra denne Rejse kommet en Rigdom af Oplysninger om de berejste Lande og i Særdeleshed om Persien.